

ընդունակութիւններ ցոյց տռող պատանիներին բեգործական ընկերութիւն՝ 300 ր. որ 200, և ուրիշ մի քանի մասր նուէրներ։

Ներսիսեան դպրոցի նոր հոգաբարձու ընտրելու համար, ինչպէս յայտնի է, այս վայ յունիս ամսում կայացան նախ պամաւրների ընտրութիւններ թիֆլիսի եկեղեց բռում և յետոյ հոգաբարձական թիեկանաց գերասաններ ու գերասանուէիներ։

Եմ, Կոպտուը նշանակված է ճեմարանի տեսուչ՝ բալոր
վազօրութիւններով. խակ հայր Խորէն Ստեփանէն
բեմբասացութեամ դասաւու։

ոյց հանդամանքը խորին տպաւորութիւն գործեց
Եէ Գերմանիայում և թէ ամբողջ Եվրոպայում:
Դանաւանդ յուղիած էր ֆրանսիան, որի մամուռ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«Աշակի» բնումիջումից մինչև ալսօր ինն ամ-

ԵՐԿՐԻՄ ՀԱՊԻ Ե
ված է կյամիածին ի հաստատութիւն։

Խմբագրութիւնս իր պարտքը համարեց «Սը-
շակի» այս առաջն համալը զարդարել Գրի-
գոր Արքունու «Լրանում է քսաններորդ տարին»,
գեղեցիկ յօդուածով, որ անմոռանալի հանգու-
ցալը գրել էր իր մահվանից երկու ամիս առաջ։

Երկրագործութեան և պետական կալուածն
մինիստր Երմօլովի այս ամառվայ ճանապարհ
գութիւնը մեծ խօսակցութեան նիւթ դար-
ուուս հասարակութեան զանազան շրջաններ
Մինիստրը ամեն տեղ խօսում էր երկրագոր-

բողջ ամիսներ են անցել և տհա այդ ժամանակիցում Եւրօպայում տեղի են ունեցել նշանաւոր և կարևոր անցքեր, որոնք պէտք է արձանագրված լինեն քաղաքական թերթում: Սակայն ի նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ առննար է մեզ լրագրական մի քամի սիւնակներում յիշատակել Եւրօպայում կատարված իրողութիւնները և ուշա-

«Մշակի» գաւառական աշխատակիցներից և
թղթակիցներից շատերը չորհաւորելով «Մշակի»
վերականգնվելը, յայտնում են, որ նրանք սրանից յե-
տոյ էլ, հաւատարիմ մնալով «Մշակի» դրօշակին,
կը շարունակեն աշխատակցել և թղթակցել նոյն-
պիսի սիրով և նոյնպիսի բարեխղճութեամբ, ինչ-
պէս մինչև այժմ։

Քերը իրանց բոլոր մանրամասնութիւններով,
մոզ մոսւմ է միայն արձանապիել Երօպայի վիճակը
կարգաբորդ մեծ պիտութիւններում տեղի ունեցած
պլատոր դէաքերը:

Անցեալ տարվայ վերջում Երօպան յուզող
խնդիրը՝ պանամեան գեղծումների» խնդիրն էր:
Հանգամանքներն այսպէս դասաւորվեցին, որ մի
գեղեցիկ օր Գրիանսիացիները տեսան, թէ որպէս

Մինչև այսօր Կ. Պոլսի հայոց լրագիրների մէջ
մի խօսք անգամ չը դտանք Վեհափառ Կաթողի-
կոս Խրիմեան Հայրիկի Երուսաղեմից ճանապարհ
մէնեւ նաև մերսա պահանջանելու թեհան.

լիրանց սիրած և փայփայած հանրապետութեան
զեկավարներից շատերը ի չարն են գործ դրել ի-
րանց վասահութիւնը և ստոր կաշառակերու-
թեամբ անուանարկ արել Ֆրանսիայի անունը հա-

Ալեքսանդրոպոլի գաւառից մեզ հասած լուրը տեղեկացնում են, որ հայի հունձը բաւարձութեալ միայն բարձրաբերում: Այդ ակամայ լուսթիւնը լուծվեց հետևեալ երկտողով միայն, որ դժուում ենք «Արևելք» լրագրի վերջին համարներից մէկում: «Եջմիածնայ տեղակալ Տ. Երեմիա սրբազնի կողմէ սեպտեմբեր 15/27 թուականաւ ազգ. Պատուառառանին առեաւ առաջնաւեան հետ ա

մայն Եւրօպայի աշքում։ Խայտառակութիւնն այն-
քան մնի և աղջու էր, որ մի քաղէ կարծես թէ
վտանգված էր հանրապետական թէժիմը Ֆրան-
իսկ սիայում. սակայն Փրանսիական ազգի բարոյա-
շաւ կան ոյժը հէնց այն ժամանակ երեաց, երբ նա
չը վախենալով որ մեղադրվածների նստարանների
վրա բազմում են մինիստրներ և սենատորներ,
կայ այսու ամենայնիւ չը դադրեց վստահութեամբ
որի հանրապետութեամբ ուժի հանուասետական

նոր քաղաքագլւխի ընտրութիւն։ Խօսք կայ քանի կանդիդատների մասին, ինչպէս օրին հին քաղաքագլուխ իշխան Արգուտակնա քաղաքագլւխի այժմնան փոխանորդակ. Խզմաց և մի քանի նոր անձննք։

կարավարութիւնը, համարելով այդ զեղծումները
ժամանակաւոր չարիք, որ յաճախ տեղի է ունենում
և միապեստական պետութիւններում: Պահանջայի հե-
րոսները իրանց արժանի պատիքը կրեցին և Ֆր-
ոննախան ազատուեց իր բնտաններան ներքին երկ-

«Մշակի» հրատարակութեան վելուկանելու պատճառով՝ մեր խմբագրութիւնը ստացաւ բազմաթիւ չնորդաւորական հեռագիրներ և նամակներ թէ մասնաւոր անձնանքներից, թէ Խմբերից և թէ հիմնարկութիւններից,—Երևանից, Սուկվայից, Սև քաղաքից, Գանձակից, Էջմիածնից, Բագուրից, Ղզլարից, Ալեքսանդրոպոլից, Աղստափայից և Բաթումից։ Այդ հեռագիրների մէջ արտայայտված բուռն զգացմունքների համար յայտնում ենք բոլորին մեր խորին և անկեղծ չնորդակալութիւնը։

պառակութիւնից:
Ցիշատակութեան արժանի մինչանաւոր գէպք ևս
—ուսւաց նաւատօրմի՞ փառաւարը ընդունելութիւնն
է Փրանսիացիների կողմից՝ ի պատասխան այն հան-
դիսաւոր և զքել ընդունելութեան, որ Ուսւաստանն
արաւ Փրանսիական նաւատօրմին կրօնշատառում
1891 թուին: Արդէն վերջին հեռագիրներից ըն-
թերցողը կարող է տեսնել, թէ որպիսի շքեղ և
փառաւոր ընդունելութիւն և ցոյցեր է անում Փր-
րանսիական ազգը ուսւ ծովագնայներին: Ընդու-
նելութեանը մասնակցում են Փրանսիական նա-

Հայոց Բարեկործական ընկերութեան խորհուր
իր վերջին նախագործում որոշել է կու^ս
սեր հիմնել ցեղական գեղեցիկ գանձացող ուսու^ց
ցիչների և վարժուհների համար, աւելի լա^զ
դիքով, քան այն կուրսերը, որ այս ամառ բա^ր
ված էին Թիֆլիսում ընկերութեան նախաձեռնու

ւասորմը, զօրքերը, մունիցիպալիտետները, երաժշտական, մարմնամարզական և այլ ընկերութիւնները, մամուլի ներկայացուցչիները և այլն: Ֆրանսիայի և Ուստաստանի մէջ տեղի ունեցող այդ բարեկամական հանդիսաւոր ցոյցերը մեծ գեղագութիւն են պատճառում երեքպետեան դաշնակ-

Ղամբուղում նաև թագործների ժողով՝ քննելու թեամբ:

ցութիւն կազմող պետութիւններին, որոնք իրանց
դէմ ուղղված թշնամական մի քայլ համարելով
ոռ ռուս ծովագնացների այդ ընդունելութիւնը
նք Փրանսիացների կողմից, իրանք ևս կամենում
ա- էին մի հակացոյց անել Փրանսիացների և ռուս-
են ների դէմ: Ուրախութեամբ արձանագրելով այդ

իրանց բաժանորդագրութիւնը: Անցեալ 1892 թ
այն բաժանորդներին, որոնք չեն վերանորոգել
բանց բաժանորդագրութիւնը, «Մշակ» չի
դարձվել:

երկու մեծ պետական իշխանութիւնների բարեկամութիւնը, բանկալի էր, որ այդ բարեկամութիւնը տարածվեր և ուղիւ ազգերի վրա: Գերմանիան ճգնաժամի մէջ էր, մինչև որ լուծումն ստացաւ նշանաւոր «զինուրական օրինագծի» խնդիրը, որը գրաւել էր ամբողջ Գերմանիայի և Եվրոպայի ուշադրութիւնը և որի այս կամ այն կերպ լուծումից շատ ծանր հետևանք ներ էր սպասվում: Գերմանական ազգի մեծամասնութիւնը դէմ էր այդ օրինագծին և մինչև

անդամ գերմանական պայմանությամաս արտադրությունը և նշանակութիւնը Երբազայում չէին կարող չորսքորթել գերմանացիների ազգասիրական դրայ- մունքները, ինկատի առնելով այն անհասելի հարկե- պ

«Թիֆլիսաբնակի այրի Կիեկլ Տէր-Մումէսեան հետևեալ բարեգործական կտակն է արել. Էջմիածնի վաճառքին՝ 1000 ր. Վեհափառ Կաթողի-ոսին՝ 1000 ր. Թիֆլիսի քահանաների ապահովութեան արկղին՝ 300 ր. Գայլիանեան գոլոցին՝ 500 ր. Թիֆլիսի Յորդանանի կամուրջի շինուան՝ 500 ր. Կուսանանց վաճառքին՝ 100 ր. Բա-

ըր, որոնք ծանրանում են գերմանալին ժողովրդի
վրա միլիտարիզմի չնորհութեա Զը նայելով Վիլհելմ
կայսրի թափանաձանկներին և սպառնավեներին՝
օրինագիծ մերժվեց բէլիստագում ապրիլի 21-ին:
Երբ հետևանքն յայտնի եղաւ, կուն Կապրիվի ո-
տի կանգնեց և կարգաց Վիլհելմ կայսրի հրա-
մանը՝ որով բէլիստագը լուծվում էր: Զը նայելով
որ օրինագծի մերժումը սպասվում էր, սակայն

Այդ հանգամանքը խորին ապաւութիւն գործեց իէ զերմանիայում և թէ ամբողջ Եւրոպայում: Ինսաւանդ յուղված էր Ֆրանսիան, որի մասուլը ամարեա միաձայն նախագուշակում էր, թէ իլհէլմ կայսրը, ապագայ բելխատագում մեծա- անսութիւն գրաւելու նպատակով, կը դիմի բիս- արկեան ձեմ՝ միջազգային ընդհարումներ հնա- ելու եղանակին՝ գերմանացիներին վախեցնելու ստիպելու նրանց ձայն տալ յօդուա զինուրա- ան օրինագծի՝ որի նպատակն է 100,000 մար- ով ստուարացնել գերմանական զօրքը: Նոր նարութիւնները ցանկալի մեծամասնութիւն տուե- ին կառավարութեանը բելխատագում, ուր յու- նի Յ-ին ընդունվեց օրինադիմը, սակայն այդ աղթութիւնը բաւական թանգ գնով էր ձեռք երված կառավարութեան կողմից: Եթէ ազգային կանաչիրութիւնը շօշափող զինուրական օրինա- ծի համար շատ չնշն մեծամասնութիւն կարտ- ացաւ գրաւել կառավարութիւնը, ուրեմն այլ արցերի վերաբերութեամբ նա կարող է փոքրա- անսութեան մէջ մնալ: Այդ ընտրութիւններին ափաւոր աարմերը ջարդվեցան և զօրելացան այրայեղները, որոնց հետ հաշտ ապրել շատ ժուար է: Մանաւանդ մեծ տպաւորութիւն գոր- եցին սօցիալիստների աջողութիւնները, որոնք յժմ արդէն 44 ներկայացուցիչներ ունեն բելխա- տագում, այս ինչ 22 տարի առաջ մի ներկայա- ւոցիչ ունեին միայն: Այժմ այդ կուսակցութիւ- ը չորսորդն է իր ներկայացուցիչների թւով:

Խտավիան և յետ չը մնաց Ֆրանսիայից. նա ևս ու «պանամեան խայտաւակութիւն» ունեցաւ: Ճուված էր պատգամաւոր դէֆերի դէմ դաս կսել: Հասմէական բանկի վիրեկատօր Տանլօնգով ամակներից երեսց, որ բացի բանկը եռանկը եռանդով աշտապանող պատգամաւոր դէֆերիին տուած ոշոր գումարներից, Տանլօնգո մեծ գումարներ է ուել և այս մի քանի մինչաւտրներին ու պարզա- նաւական յանձնաժողովի անդամներին, ո- ոնք քննում էին բանկային արտօնութիւնները երկարատեսելու հարցը: Ազգակի վիճա- անսութիւններից յմտոյ պարզամեանտամ, վճռե- ին դատի ենթարկել յանցաւորներին: Խտա- ան, քաղաքական մի նշանաւոր գործողի խօս- երով, ահա արդէն 6 տարի շարունակ չէ դուրս ալի հողային, արտիւնաբերական և ֆինանսական ինաժամանքից, որոնց յաջորդեց և բանկային ճշգ- աժամը:

Փետրվարի 1-ը Անգլիայի համար մի մեծ պատ- ական օր է համարվելու: Այդ օրը Գլադստօն րվայացյաց համայնքների ժողովին մի բելլ Խր- ոնդիայի ինքնավարութեան մասին: Մտադրու- թիւն կայ Խրանդիայի համար հաստատել երկու ալասնակ՝ վերին—48 անդամներից և ստորին— 93 անդամներից: Վերին պալատի անդամները արվում են 8 տարով, ստորին պալատի ան- մենները—5 տարով, իսկ փոխարքան, որը պէտք կուսակցութիւններից դուրս մնայ, նշանակ- ում է 6 տարով: Լօնդօնի կայսերական պարլա- նատում ընդհանրապէս պէտք է լինեն 81 իր- ողական պատգամաւորներ և դրանք մասնակ- լու են միայն ընդհանուր հարցերի քննութեամբ: Հանդիային տրվում է և աեղական պօլիցիա: Տուութեան ընդհանուր ծախսերին Խրլանդիան էաք է մասնակցի արդարութեան սկզբունքների մասն վրա: Այդ բիլը, որպէս Գլադստօն ա- յց իր ճառում, կը կազմի բրիտանական կայս- թեան փառքը և զօրութիւնը:

Գլադստօնի այդ համարձակ քայլը մեծ իրա- ցում գցեց բրիտանական ամբողջ կայսրու- ան մէջ: Մամուլն արդէն սկսեց իր արշաւանքը պատաօնեան այդ նախագծի դէմ: Դժգոհների ու շատ մեծ է. մինչեւ անդամ իրլանդացիկ չեն: Առաջին ընթերցանութեան ժամանակ, որին սովորաբար լինում է, բիլն ընդունվեց: Աշխարհիս սանոն ծայրերից չորհաւրական նա- կներ էր ստանում Գլադստօն: Գլադստօնի բիլ- երկրորդ և երրորդ ընթերցանութեան ժամանակ, ունիթելուց յմտոյ համայնքների ժողովում, որի է լորդերի ժողովի քննութեանը ենթարկ- ու: Կօրդերի ժողովը, որպէս ամենքն էլ սպա- մ էին, չորս օր շարունակ վիճաբանելուց յե- րած, մերժեց իրլանդական բիլը: Մուռամ է միայն հակել պարլամենտը և նոր ընտրութիւններ նախկի:

Ապակած չը կայ, որ իրլանդական ինքնավարու- ան խոդիրը վերջ ի վերջոյ կը տանի փառաւոր թանակը: